

Jerzy Treder

Kaszëbizna dokôzów Antóna i Alekségò Peplińszich

Acta Cassubiana 7, 55-61

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jerzi Tréder

Kaszëbizna dokôzów Antóna i Alekségò Peplińszich

Antoni Peplińszci¹ ùrodzył sã 26 apréla 1918 r. w Wiôldzim Klińczu kòle Kòscérszënë, ale ju òd 1922 r. żył w Łësniéwkù kòle Sròkòjc. W kòscérszim gimnazjum (1931–1939) miôł na niego cësk ks. L. Heyke. Ksãdzewszcë swiãceniã przëjął w 1950 r. Wczasni zaczął pisac, bò pierszé wiérztë drëkówôł w „Zrzeszë Kaszëbsczich” (1946), pózni w „Kaszëbach” i „Pòmèranii”. Wiele jegò wiérztów mô sztôłt piesni (bòżich i frantówk), w nym przëdno kòlãdów, jak np. *Jezu, òstaw szopã, słoma, sano w żłobie...* Do jich pisaniô zachãcywôł gò L. Roppel. Znóny bël z tegò, że òdpròwiôł msze sw. pò kaszëbskù, z kòzanim, jak np. nagrónò na blewiãzce 29 lëpińca 1990 r. w Lëpuszu òbczas V Kaszëbszczégò Płëwaniô Kajakama Szlachama Remusa. Pisôł téż pò pòlskù, np. binowé widzawiszcza. Ùmarł 6 zélnika 1995 r.

Jegò młodszi bracyzna Aleksy Peplińszci² ùrodzył sã 26 gromicznika 1921 r. w Wiôldzim Klińczu; pózni téż sparłãczony z Łësniéwkã. W latach 1950–1977, tj. przez 27 lat bël szkòlnym matematyczi (pò SN we Gduńskù, 1958): rok w Jelónkù, a dali w Łësniéwie. Do 1995 r. miôł miec napisóné kòle 30 kaszëbszczich wiérztów (drëkówóné np. *Jô i róza* i *Do słuńca*, „Pòmèrania” 1990, nr 1, s. 27) i kòle 130 pòlszczich, jak téż 13 dlëższich i 10 krótszich kaszëbszczich binowëch widzawiszcz i jednã dlëższą pò pòlskù. Wikszich dzél jegò pisaniô òstowô w rãkòpisu. Wedle zdrzeniô J. Bòrzëszkòwzczégò³, „*pisze na potrzeby miejscowego »rynku«* –

¹ F. Neureiter, *Historia literatury kaszubskiej*, Gdańsk 1982, s. 234-236; K. Sroka, *Śladami kaszubskich tłumaczeń Biblii*, [w:] *Nazwy i dialekty Pomorza dawniej i dziś*. Materiały z symposium..., red. J. Tréder, Gdańsk, 1995, s. 112.

² A. Pepliński, *Smutno, ale do smięchu*, „Pòmèrania” 1995, nr 11, s. 33. Mëma Justina Szrédér z Kòsobùd kòl Brus òżeniła sa w Kłãcznie z F. Leszczińszczim z Kruszynia; w lipińcu 1917 r. òżeniła sa z P. Peplińszczim z Kłãczna (ur. w Sztoltmanach). Przër téż K. Sroka, *Śladami...*, s. 111.

³ J. Bòrzëszkòwski, *Z kaszubskiego zaścianka-matecznika*, „Pòmèrania”, 1990, nr 1, s. 25-26; tenże, *Wspomnienie o ks. Antonim Peplińskim. 1918-1995*, „Pòmèrania”, 1995, nr 11, s. 30-32.

rodziny, wsi, okolicy”. Je téz aùtorã *Kaszëbsczich jasełk* (ZK-P, Gduńsk 1986), z kòlådama swòjégò bracynë. Wëzwëskòł gò jakno informatora prof. K. Sroka z ÙG, czej chcòł pòznac stãpién tw. idiosynkratizmu translacji *Biblii* na kaszëbsczi (na przimiarze *Ew. sw. Marka*). Téż pisòł pò pòlskù.

Pierszi zbiérk wiérztów Antoniégò Peplińszégò to *Niech szëmi las*, Gduńsk 1973, dze òstało wëdrëkòwónëch 18 wiérztów w pisënkù i òbrobieniu L. Roppla, ze słowã *Wiersze proste jak życie* E. Pùzdrowsczégò. Drëdzi zbiérk to *Kaszëbë wòlają nas* (1988), w chtërnym je 30⁴ frantówk z nótama, np. *Chto chce spãdzëc dobré wczasë* (tit. *Stëdzyńszë Jezoro*). Jegò kòlãdë òstałë wëdónë m.jin. na kasëtach *Kaszëbsczë kòlãdë* (1990), *Jezu, òstaw szopã – Kaszëbsczë kòlãdë* (Bydgoszcz, 1990), *Kolëdy kaszubskie* (RZPiT „Kaszuby” z Kartuz, 1998), a wicy jak 20 téz w ksążce *Kaszëbsczë kolëdë ë godowé spiëwë*. Zebrał i wstëpnie opracowãł W. Kirstein (Gdańsk, ZK-P 1982); wikszosc jich je téz w *Swiëtim dzëlu dësze. Antologia kaszubskiej poezji religijnej*. Zebrał J. Walkusz, Pelplin 1981, dze je téz pòrà jinëch jegò dokòzów. Przeszłò 130 piesni òstałi w rãkòpisu *Mòje spiëwë*⁵.

Lëteracczi ùròbk Alekségò Peplińszégò òstòwò pò richtoscë jesz w rãkòpisu. Wëdòł blòs *Kaszëbsczë jasełka* (1986), dwie wiérztë i wëjimk *Mòji drodзи kaszëbsczi*, òstatno téz dwie dòwnë wiérztë pò kaszubsku *Dzòd* (1956) i drëdzi rôz *Do słuńca!* (1965)⁶.

Bracynowie Peplińscë, Antoni i Aleksy, ùrodzëlë sã w Wiòldzim Klińczu na obrëmieniu gwarë kòscërszczi, czej òna bëła jesz dosc apartno i nògwëśni gòdelë niã jich starszi: tata i mëma. Jak wic bëłë dzòtkama, w przëstòwanim ze swojima starszima dostelë chòc le niechtërnë ji elementë. Mòże téz z ti stronë dostałë sã do jich mòwë jacze relikte gwarë Klãczna w Bëtowsczëm? Òbaji dwaji mòcno wiedno bëłë sparlãczoni ze swòją familiã, téz na plebanii ksãdza w Czarnowie czë w Mscëszejcach.

Ne dëcht piërwòtnë jãzëcznë elementë domòcy mòwë òstałë prawie òd razu wcygnionë do gwarë nowégò (piërszégò?) mòlu jich zamieszkaniò, òsoblëwie przez wespółbëcë z rówienikama (na pòdwòrzim, w szkòle), gòdajãcyma gwarã tzw. sjónowskò-gòwidlinskò-sròkòjską. Pòtemù Antoni bëł probòszczã w Mscëszejcach, przënòlëgajãcëch do gwarë sëlëcczi (sëlëczińsczi), baro blësczi ny gòwi-dlińsczi itd.

⁴ Na kasëce pt. *Kaszëbë wòlają nas* (Oddział Bydgoski ZK-P; br. produkcji) je 29 swiecczich piesni. Spiëwò je aùtor, tej-sej z jinym biòlgłòwsczim głosa, co téz tuwo spiëwò sòm. Pò 1. i 23. kòlãdze czëc je aùtora, chtëren gòdò m.jin. ò tim, że L. Roppel namòwił go do pisaniò kòlãdów. Jegò piesnie sa téz na CD pt. *Żebë wròcył ten czas* („Koleczkowanie” 2001).

⁵ T. Bolduan, *Nowy bedeker kaszubski*, Gdańsk 2002, s. 330.

⁶ *Borzyszkowcy i Borzyszkowscy. Bãk – Karsin*. Studia i materiały do dziejów wsi i rodziny zebrãł i oprac. J. Borzyszkowski, t. VII, Gdańsk 2004, s. 533-535.

Pamiãtac téz trzeba wiedno ò cëskù na jich kaszëbiznã ògłowégò pòlsczégò jãzëka, chtërnym mùszelë gadac i pisac doch wiele: jeden jakno ksãdz, drëdzi jakno szkólny; w nëch warkach (zajimach) baro wiele sã kòrbi. Ksãdza mòwã znajã nié le z pisaniégò, ale téz z kasétów, a pòrã razy slëchòł jem gò „na żëwò”, mògã wic rzec, że baro dobrze zachòwòł kaszëbiznã ze swòjich dzecnëch lat, tj. gwarã sròkòjskã. Przësłòbë dosc drãgò dzys ùdokazac w jegò mòwie znanczi gwarë kòscërczi (w spòdkòwiznie òd jegò starszich) i zarò òdpartnic je òd znank pòlsczégò jãzëka; òne bë sã nieròzka na se nakłòdafë. W dokòzach pisonëch znanczi te ùstãpic mùszalë znornalizowónémù pisënkòwi, nòprzòdka L. Roppla. Np. w pisënkù wiedno *stòri*, czëj w mòwie blëzi *stëri*, ale téz *stari*; w pisënkù samòzwãk nosowi *ę*, czëj w gòdce nòwicy *alã*, np. *sjati*.

Czekawi, co na to wedle swòji pamiãcë i ùdbë pòwiedzec mòże Wasta Aleksy Peplińszci, chtërnégò codzënné mòwë jò nie znajã, jakã równak – jak kasëtë – përnã pòkòzywajã rãkòpisë, nié do kuńca pisoné standarizowónã kaszëbiznã, jaczi kù reszce jesz dëcht ni ma. W rãkòpisach Alekségò mitkòsc je znaczonò jak ù Cenòwë (Majkòwsczégò, Grëczë) przez *j*, np. *mje*, *wjedzã*, *pjisac*, *spjéwac*, *wjersze*, *drobjòzg*; téz prejotacja z *j-*, np. *jinteresëje*, *ji*, *igraszka*. Czasã tak òstało w drëkù.

Skrótë⁷ niži ùziwóné:

Antoni P.: Fran – **kaséta** z frantówkama (1998), Ms – kaséta ze mszã (1990), NSL – *Niech szëmi las* (1973);

Aleksy P.: MDK – proza *Mòja droga kaszëbskò* (1990); Pom – wiërtzë z „Pomeranii” (1990); Borz – wiërtzë z ksãzëzi *Borzyszkowy...* (2004); rps – z **rãkòpisów** wëbróné kaszëbsczë *Wiersze duchowne* (1980-1990).

Niejedne przëkladë dlò niechtërnëch znaków jich kaszëbiznë:

1. w òbrëmienim **fòneticzi**:

□ kasz. *ô* wëmòwióióné *ê* (strzëdnokasz.), np. *akuretno* (NSL 14), *młode përa*, *ptëchów*, *stëri*, *rwël*, *żëdni*, *znê* : *mê* (Fran), ale nieròz: *stari* (*grat*), *żadni* (Fran), téz *mszu swiato*, *Pón z wama!* (MS) i *dòka* : *sroka* (NSL), *stòry* (NSL), *kraj* : *mój* (NSL 15); przër. *mùszël* jakno zrównanié z *òrtã bël* : *żël* (Pom);

□ kasz. *é* wëmòwióióné *é/i*, np. *wiëw* : *żyw* (NSL 7), *jidze* : *wleze* (NSL 14), *spiëw* : *wiëw*, ale *dzewczata*, *kawaler* (Fran), *chòc Hitlera* : *odbiëró* (NSL 8); w òrce *jesénny* czãsto *eN*, np. *sen* : *dzén* (NSL 8), *utracenié* : *céniã* (NSL 9), *jesenny* (chòc je napisóné: *jesénny*), *ceń*, ale *lëpów cëni*, *dzén*, *piëń*, téz *Jasinek* : *winiec*

⁷ W wëdrëkòwónëch dokòzach òbù pisarzów sa bladë z winë wëdòwców, np. *domòca* za: *domòctwa* (NSL 5), *ptòszekl* *ptòszëk* (NSL 17), *krag* : *zlak* zamiast: *krag* : *zlãkl* czy *krãg* : *zlãkl* (Borz).

(Fran); *lzi* : w *ni*, ale *žécé* : *dzece*, též *milno*: *sjecysz*, *ogrzewôsz*, též *pienia* : *pokolenia* (Pom), *szyb* : *chléb* (Borz), ale též *czesziń* (MDK) *dalij*, *weselij*, *trzeci* ‘trzeciej’ (Borz), a także południowe *zémia* : *plémia*, *pjénja* : *pòkolenia* obok *promienie* : *mienié* (Borz);

□ kasz. *ě* wëmówioné blězé *e*, np. *rzecze* : *chęcżé* (NSL 7), *chęcż* : *miecz* (NSL 8), též *brętka*, *bręczi* : *dęczi* (Fran), ale *nierôz* òbniżoné do *e^a*, np. *ucze^ata* : *be^ata* (Fran), a por. *mamka* *mãmka*, ale *warunci* (Fran), *nieba* : *Kaszëba* (Pom), *miech* : *strëch*, ale *cali* : *dalë*, *žécé* : *dzecë* (Borz);

□ kasz. *ó* jakno *ó/u*, np. *rost* : *głos* (NSL 12), *naturë* : *górë* (Pom); przër. *stronë* : *koruna* (NSL 9), *strone* : *dómë* (NSL 19), *trup* : *grób*, *naturë* : *gorë* (Borz);

□ kasz. *ò* jakno *“e*, np. *p^uezne*, ale též np. *w^uelają* (Fran) czy *rëzë* : *może* (NSL 9);

□ kasz. *u* jakno *ü/i*, np. *dłidzi* (Fran), ale *ogródk* : *smutk* (Pom);

□ *i/y+I,I*, np. *miëty*, *skuńczët* (NSL 6), *zgubiele* (NSL 15), *ostawiët* (NSL 16), *žët* : *pillpiel*, *bawiele* : *wesele*, *chjële* ‘chwile’, ale *bolem* (Fran); *ostawił*, *stracyłe* òkóm *przezëłë*, *kupielë*, *skrëlë* òkóm *zgłosylë* (MDK); typ *bël* : *žël*, *gònielë* (Borz); *zstapjëta*, *modlël*, *prowadzël* (rps); je to gwôsnosc strzédnokasz.;

□ rozszerzwnienié *-i* ≥ *-e*, np. na *žëbrócze?*: *daleczy*, *kubrocze* : *włoczë* (NSL 14), *sniedzé* (NSL 19), ale *zaskoczą* : *obłoczi* (NSL 20); *plotczy* (MDK), *pagórczé*, ale též *rzëczy* : *sëczy* (za poprawne: *sëcy* ‘sieczi’) (Borz); to je znóné z *Derdowsczëgò*;

□ kasz. *ã* czãsto òdnosowioné, np. *chatno*, *spadzëc*, *swiato* ‘swiãta’, *uzdrza*, *tabadza* : *ksadza* (Fran), ale *udrëce* : *wojence* (NSL 8), *dzëta* : *zdżinëta* (NSL 10);

□ kasz. *ą* czãsto òdnosowioné, np. *wrócë* : *łãce* (NSL 20), *badó*, *dadzó*, *tókach*, *mszó* ‘mszã’, *ksódz*, *só* ‘sã’, *pòd staró* *lëpó*, za *nió*, *stód* ‘stãd’, *só* : *łzó*, *pòłóczoné* (Fran), *skuńczy* : *wëłãczy* (NSL); *cud* : *czãd* (Pom). Uw.: *ó*, *bò* bez zmianë jak *u* ≥ *ü/i*;

□ kasz. *k’ g’* barżi jakno pòłniowé *é dż*, mniej *cz dż*, np. *podżina* (NSL 9), *mamci* *głos*, *stëdżynsći*, *dłudzi*, též *ewandzelii* (Fran), *lëdzcie*, *wszëtcié*, ale *oczienka* (NSL); *taczie*, ale *lëdzcie* (Pom), *szwadzierka* (MDK), ale *kaszëbscié*, *lëdzcie*, *dłudzych*, *wjòldzi* (Borz);

□ kasz. *ř* ≥ *ż/sz*: *marżë* : *urażë* (NSL 7), *dzys* : *krzyż* (NSL 8); též *gospodarstwo* (MDK);

□ zamiana *dż* na *z* òrtu *lëdzy* : *cëzy* (Pom, Borz), ale przër. w *cedze* (NSL 18);

□ alernacjô *k* : *x*: *chropkowany* (NSL 21), ale *Polòk* (MDK);

□ uproszczenié karnów spòłzwãkówëch z *w*, np. *chjële*, *sjata* (Fran); *kwiat* : *sjat*, *wszechsjat*, na *sjece*, *sjecysz* (Pom); *sjece*, (rps); òrt *sjat* (np. Borz) w centrum i na pòłn.-zòpadze;

□ **akcent** czãsto inicjalny (kòscërszi?), np. w mszy: *rãdzców*, *Kaszëbów*, *pòdzywiajò*... (MS), por. òrt *naj’*, *ter’ s* (NSL 9);

Wërównaniò samòzwãkówë: *pëtają* (NSL 5), *werzecają* (NSL 14), *szëkac* (Borz);

2. w òbrēmienim **fleksji**:

□ òrt jistnika na ògle: przē *grabieni, kopani; do skubaniô, krajaniô*, ale rôz Kordow (*do*) *sēmieniégò* (MDK); w *žëcu* (rps);

□ kùnôszk **-em** w instrumentalu l.p., np. *dëbem, razem, celem* (NSL 9), przed *piekłem kòzë pas(f), trüpem* był (Fran); *dzeckem* (MDK); *budinkem, darëm*, ale *czasã* (Borz), *razę z Panę Bogę* (rps);

□ kùnôszk **-ów** w genetiwie l.m., np. *lëpów* (Fran); *gòdków, gospodarków, wsów* (MDK); *latów, krzizów* (rps);

□ genetiw, akuzatiw zamionów: *koguż* (Pom); znanka strzédnokasz.;

□ instrumental l.p. zamionów: *Pón z wama* (Fran); *midzë jinyma* (MDK); (*nad*) *nama*, (rps);

□ genetiw, lokatiw l.m.: z *dównëch* (NSL 19); *jinëch, niesprawiedlëwich, jednich*, w *jinëch* (MDK);

□ akuzatiw zamionów: *ję* (NSL 6), *za nię* (NSL 11); *ję*, ale *naszã* (ziemię) (Pom), *ję* (MDK);

□ zamiona skróconé òrtu: *ce/ cebie* (NSL 6), (*dlô, do*) *nie* ‘niego’, *swã, swich, ce/ cebie* (Pom);

□ terny czas: wëjątkòwò *muszym òkóm oddómë* (NSL 8), *mdzem* (NSL 20), ale *tulimë, ùziwómë* (Pom); *wiedno dajesz* (nié: *dówòsz*) (Pom);

□ rozkòzowny spòsòb: *wskòzë, so wdarzë* (NSL), *wstaniij* (NSL 10), *odlec, lec, wrócë* : w *łãce* (NSL 20), *zdrzëta* (MDK); *prowadz* (rps);

□ ùszli czas òrtu *bołem, czëłem, spiéwòłem, spãdzëłem, przeżëłem, uczëłas* : *bëłas* (NSL 18); reliktu typu *sedzòł jem, marzël jem, czël jem, jem sòdt* (NSL 11), *jò spëdzël* (NSL 11), *jem pas(f)* (Fran); *com jò wsòł* (Pom); *urodzyl jem sę, më trzimelë, më przeżëlë, jem chodzyl*, ale *dowiedzelësmë sę* (MDK); *doznòłes, przeżëlës, potikòłes*, (rps)

□ skrócenie (*dlô ritmù*) fòrm ùszlégò czasu w 3. òsobie òrtu *da* : *wiedza* (Fran), *sę rozplaka* (NSL 6); *ożenia sę, wrzeszcza* (MDK);

□ kùnôszk ùszlégò czasu w l.m. **-alë**, np. *pòchòwalë* : *zagrälë*, ale *grelë* : *wesele* (Fran); *podarowelë, ostelë, odmikelë, złapelë*, ale *wòlalë, spitalë* (MDK), *delë, skòpelë* (Pom); przë leżnoce tuwò przër. *kladlë* (Pom);

□ przinidny czas òrtu *witac mdzem* (NSL 20), *uwielbiac bëdã* (Pom), *jistniec bãdze, ùwielbiac bãdã* (Pom); *nowé, pòd cëskã pòlaszëznë*;

□ mionocznik z pòłmionim kùnôszka **-any**, np. *kòchani, pòwstanó, przëwiòzani, wëlanë*; też *òstanie* (Fran), ale *stónie* (NSL); *skòzany, nastani*, a wic *czasã nordowi*, np. *wëstrzelónë, pochowóny* (MDK);

□ mionocznik òrtu *czëjąc* (NSL 6), *wiedzãc, mëszlãc* (MDK), *wëszczërzãjąc, podpiérãjąc sã* (Borz); cësk pòlaszëznë;

□ nieòznacznik rozszerzwny sufiksã **-iw-/ -ëw-**, np. *poceszywac* (NSL 6), *gòdiwac* (MDK);

3. w òbrëmienim **syntaksë**:

□ òrzecznik w nominatiwie, np. *jô jem inwalida*, ale téż w instrumentalu: *të jes darem* (Pom)

□ kôlejnosc zamiona *cë: cë nadlecy* (NSL 7);

4. w òbrëmienim **słowiznë**, np.:

□ **Antoniégò P.**: *gardlëc sę* ‘wrzeszczëc, skrzeczec’ (NSL 6), *zdrowas* ‘pòzdrówk’, *miesąc, wid*: *sztryd* (NSL 7), *dzëwenka/ dzëwczë* (NSL 6); pod *nien* (NSL 9); téż **idiomatika**: *jak pëk czòrnë chmurë* (NSL 10), *przed pieklem kòzë pas(t)* ‘òstòł stòrim kawalerã’ (Fran);

pòżëczné wërazë: a) pòlonizmë: *selankòwi czas* (Fran), *rozłożësti* (NSL 9) *garbati*, *nie*: *pùklati*; *stari* (*grat*); b) germanizmë: *rëza*, *wizer*;

□ **Alekségò P.**: *niemutlëwosc*: *niemutlëwi* ‘słabi, chòrowiti’ (Hél) Sy III 238, *gromicznik*, *tajemnota*, *hitler* ‘hitlerówc’, *gospodarka* ‘gòspòdarstwò’, *nòpiarti*, *bédowac* ‘ròczëc’ (MDK), *puצל*, *krëczew*, *zachtni*, *dodom* ‘mieszkanie’, *tëcz* ‘tyka, kij’, *kùkla*, *brzòd*, (Borz); téż **idiomatika**: *jak kot* (*do mie przindze i sę lasy*) (Pom, Borz), *chòdzëc po budach* ‘zëbraë’, *dożëc dludzych lat*, (Borz).

pòżëczné wërazë: a) pòlonizmë: *patrzë za: zdrzë; pienia, tulemë, otulic, bez liku* (: *ze spiku*) (Pom), *zaszczit*, *pomimo*, *rzczerwò*, *do formë* ‘dlò szëkù’ (MDK), *tulaczka*, *wszechsjat*, *òtucha*, *pòra* (*lata*), *ùrok* ‘powab’ (Borz); *bez liku*, *wznosëc pjénia* (Borz); b) germanizmë: *giskana* ‘pòdlëwòczka’ (Pom), *cos stoji...* ‘je napisónë’, *fajn*, *fudrowac*, *trzëmac* ‘abònowac’, *fest* (MDK), *wãder* ‘wëdrowiec’, *sziba* ‘okno’ (Borz), *feste* (rps).

„*Wiersze proste jak życie*” – napisòł E. Pùzdrowsczi ò wierztach Antoniégò P. Jãzëcznò prostota wierzttów òbù nëch pisòrzów je wszëtczim znónò, a widzec jã je w wëzwëskiwóny słowiznie i w òrce bédowaniò zdań czë wikszich wëpòwiedzëń. Przëbòczec tu mòże chòc le wierzttã *Mëmka* (NSL 18).

Mëslë, ùdbë, wseczëcò itp. òni wëpòwiòdajã baro jawernyma òbròzkama, nieprzeròstajãcyma przedstòwnotë i òrtu ji ùsłownieniò przez zwëczajnegò mieszkãncã wsë czë miasta. Jich pisarsczi ùròbk dobrze òddòwò mészlenié Kaszëbë i jegò prawie codniowé gòdanié pò kaszëbskù. Je òn m.jin. namikli naszima wierzëniama i zwëkama, jak np. „Na chójce skrzeczy sroka –/ Bëdze to nowina.” (NSL 6). Całò wierzttã *Pod dąb* pòwstała wedle kaszëbsczi legëndë (NSL 9).

T. Bòlduan napisòł ò Antonim P.: „...kontynuator słowa H. Derdowskiego, A. Majkowskiego, L. Heykego i F. Sędzickiego, słowa prostego, zrozumiałego, ale niewywodzącego się wprost z folkloru”⁸. Bez wãtpieniò no krótëchné zsemòwa-

⁸ T. Bolduan, *Nowy bedeker...*, s. 330.

nié je baro pasowné. Jegò pierszi dzél rozmieje kòzdi, co czëtò abò czëje te wiérztë (piesnie). Na dodôwk w słowiznie òbù nëch pisôrzów ni ma ani archaiznë, ani neologiznë. Wikszim dzělã to pò pròwdze przëbòczò dokòzë wëpisónëch pisôrzów, w jaczych bël doch zazdrzóny Antoni P., a wic téż dosc tëlé je w ni poloniznë, jak i përnã germaniznë. To je na ògle nen sòm òrt tak pòezji, jak i kaszëbiznë, le móże nié tak dobrze ùszëkòwóny.

Przënòlégalobë jesz rozpëzglëc drëdži dzél negò zdaniò T. Bòlduana: (słowa) „*niewywodzącego się wprost z folkloru*”. Wëzi ostało rzeklé, że gwësno wiksz part pòezji Antóna P. prawie dosc mòcno wspiérò sã fòklorã. Równak źlë bëlno rozmiac no përnã krëjamné pòzwanié Bòlduana, to za nim stoi mëszenié ò ny żarnowi i lëdowi, domòcy kaszëbiznie, le kask ùlepszony, bò doch nie je to jednak kaszëbizna sztëczno ùròbióno; Bòlduan taczi kaszëbiznë dëcht nie lëdòł i nie pòpiéròł. Przë tim jesz na kuńc nadpòmknąc wëpòdò, że jãzëk dokòzów Alekségò P. je wërazno mniéj ùsztòłcony.

Dokòzë bracyńów Peplińszcich, prawie Antonigò, mają swój mòł w kaszëbsczi pismieniznie.